KORFVLECHTEN, EEN VERGETEN AMBACHT

Korfvlechter en imker Rob Triest strijdt met hart en ziel voor de bijen.

Korfvlechter en imker Rob Triest beoefent zijn ambacht met eeuwenoude technieken en materialen. De reden? Die is meer dan ooit van deze tijd. Rob strijdt met hart en ziel voor de bijen die de afgelopen jaren drastisch in aantal verminderen. Door zijn kennis van bijen en korfvlechten over te dragen en te verspreiden, hoopt Rob de bijenstand te verbeteren.

TEKST MARLOES DE MOOR **FOTOGRAFIE** MAX DE KRIJGER

Geconcentreerd ontfermt korfvlechter en imker Rob Triest (59) zich over een gevlochten spiraalwerk van roggestro en buntgras. Om hem heen staan ambachtelijk gemaakte manden, schalen en korven, bundels stro en antieke gereedschappen. Met zijn authentieke boerenkleding en karakteristieke, witte baard lijkt Rob zo weggelopen uit een middeleeuws tafereel, ware het niet dat hij een moderne smartwatch om zijn pols draagt. De screensaver vertoont een bijenkorf, dát wel. ‘Handig, als ik aan het imkeren of korfvlechten ben. Dan heb ik mijn handen niet vrij om de telefoon te pakken,’ legt hij lachend uit.

VERSE BUNDELS ROGGE

Rob is korfvlechter en imker bij De Schokkerbij en geeft regelmatig demonstraties korfvlechten op het Werelderfgoed Schokland. Nu en dan komen bezoekers van Restaurant Schokland binnen. De winterkou hangt nog in hun jassen. Met bewondering bekijken ze de gevlochten korven. ‘Voel eens hoe zwaar zo’n korf is,’ zegt Rob. ‘Duurzaam en onverslijtbaar.’
De bundels rogge die hij eerder die ochtend naar binnen heeft gesjouwd, geuren nog naar graan. ‘Verser kun je ze niet krijgen. We hebben te vroeg gemaaid, waardoor ze nog een beetje groen zijn. Er zit nog leven in.’ Rob oogst de rogge in de zomer op Schokland of in de nabije omgeving. Dat doet hij op de oorspronkelijke manier met een zicht (handzeis) en pikhaak. ‘Helaas kon het dit jaar niet hier vanwege de droogte, dus heb ik elders geoogst.’ Na de oogst zet hij de schoven rogge in het veld om te drogen.

PASSIE OVERBRENGEN

Buiten jaagt een snijdende wind over het grasland. Een karrespoor leidt naar de horizon waar kale bomen met grillige takken zich aftekenen. Binnen is het warm en bindt Rob met beheerste vaardigheid de pitband om het roggestro. Hoewel het lijkt alsof hij nooit iets anders heeft gedaan, was hij ooit bekwaam in een heel ander vakgebied. Een beroep waarin hij gewend was aan ruw metaal, vonkenregens en het schrille gieren van apparaten. Als lastechnicus in de petrochemische industrie nam hij ingewikkelde aluminium constructies voor zijn rekening en slaagde erin op de millimeter nauwkeurig producten te vervaardigen. Totdat hij ziek werd en arbeidsongeschikt raakte. Rob kon niet terug naar zijn oude beroep en zocht een manier om de dag te besteden.
‘Ik had altijd al hart voor de natuur, dus meldde ik mij aan als vrijwilliger bij verschillende landschapsorganisaties. Zo werd ik medewerker van het promotieteam en gastheer bij het Flevolandschap. Dat lag me goed. Ik wist altijd wel een paar bezoekers over te halen om begunstiger te worden. Kennelijk lukte het me om mijn passie over te brengen. Dat doe ik nu, als imker en korfvlechter, nog steeds.’ >

CURSUSSEN

Wil je ook een eigen korf, mand of schaal vlechten? Rob geeft cursussen van acht lessen, in totaal 16 uur, inclusief materiaal voor een eigen korf op UNESCO Werelderfgoed Schokland. Op aanvraag kan hij bij jou in de buurt ook een cursus opzetten. Het is dan mogelijk zelf het aantal lesdagen en de locatie te bepalen.
• schokkerbij.nl

BIJENSAFARI’S

Van april tot september zijn er bijensafari’s, mits de buitentemperatuur tenminste 15 graden is. Je leert en ziet dan van alles over de honingbij. De bijensafari’s worden georganiseerd bij het Mechanisch Erfgoed Centrum Dronten en op het Vlindereiland in Natuurpark Lelystad.
• schokkerbij.nl

PASSIE OVERBRENGEN

En dan gaat het er niet alleen om te vertellen hoe mooi het is om een bijenvolk te houden en een ambachtelijke korf te vlechten. Natuurlijk, ook daarover kan hij met aanstekelijke geestdrift praten, maar hij maakt zich ook zorgen. En dat drijft hem ertoe iedereen te overtuigen van zijn missie. ‘Waar zijn de bloemen?’ vroeg Rob zich vaak af als hij naar Schokland ging. ‘Ik zag alleen maar gras, geen biodiversiteit. Ooit waren er 380 soorten bijen. Nu zijn dat er nog maar 57. Dat is alarmerend! Bijen hebben bloemen nodig. Dat weten we allemaal, maar het lijkt alsof we het vergeten zijn. Strooi een zakje bloemzaad leeg en laat de bloemen opkomen. Een jaar later zie je ze ook op andere plekken. Dat gebeurt hoofdzakelijk dankzij de bijen. Hiervan wil ik mensen bewust maken. En dat is hard nodig, want de overheid geeft onvoldoende goede voorlichting en neemt geen drastische maatregelen.’

VRIENDELIJKE BIJEN

Rob raakte 20 jaar geleden dan ook vooral geïnteresseerd in bijen vanwege de bestuiving. Hij keek eerst mee met andere imkers en heeft sinds 2016 zijn eigen bijenvolken. Verdeeld over Werelderfgoed Schokland staan zo’n 12 kasten van hem opgesteld. In elk daarvan zit een volk dat bestaat uit 60.000 tot 120.000 bijen.
Ook heeft hij bloemen ingezaaid, waardoor hij inmiddels beschikt over een tuin en bloemenzee van ongeveer 490 hectare. ‘De bijen kunnen daar naar hartenlust “shoppen”. Regelmatig geef ik kinderen zakjes bloemzaad mee om zelf te verspreiden. Daarmee krijg ik hulp van bedrijven die me sponsoren en de zakjes beschikbaar willen stellen.’
Net als bij het korfvlechten, hecht Rob ook bij het bijenhouden aan de authentieke wijze, zoals het vroeger gebeurde. ‘Ik gebruik bijvoorbeeld geen geraffineerde suiker. Die hadden ze voor 1850 ook niet. Suiker hoort niet thuis in de natuur, vind ik. Daarom vervang ik de honing nooit door suikerwater, zoals sommige andere imkers doen. Als de bij genoeg voedsel vindt in de buurt en eindeloos kan verzamelen, heeft hij vanzelf genoeg. Heb ik in de winter of bij extreme warmte toch een tekort, dan gebruik ik een honingoverschot uit andere kasten. Op de imkercursus heb ik het anders geleerd, maar dat ging tegen mijn geweten in. Ik wilde het op mijn eigen manier doen.’ >

WAAROM EEN BIJENKORF?

In de maanden mei, juni en soms ook juli kunnen bijenvolken een zogenaamde zwerm vormen. Dat gebeurt als een nieuwe koningin wordt geboren. Een derde van het volk gaat er dan vandoor met de oude koningin. Ze zoeken naar een nieuw onderkomen. Voordat ze dat hebben gevonden, maken ze tussenstops bij bijvoorbeeld een boomtak, een dakrand of onder een fietszadel. Zo’n zwerm is niet gevaarlijk. De bijen zijn niet van plan te steken; ze zijn alleen op doorreis. Ze blijven daar een paar uur tot soms een paar dagen hangen, totdat een nieuw "huis" is gevonden. Als dat niet op tijd gebeurt, gaan ze dood. Bijenkorven zijn daarom een uitkomst voor zulke zwermen. De vrouwtjesbijen, werksters, zuigen de nectar uit de bloemen en slaan dit op in hun honingzak om het vervolgens terug te brengen naar de bijenkorf. De werkster bezoekt hiervoor per dag zo’n 3.000 bloemen. Bijen vliegen in een straal van ongeveer 3 tot maximaal 5 kilometer rondom de bijenkorf.

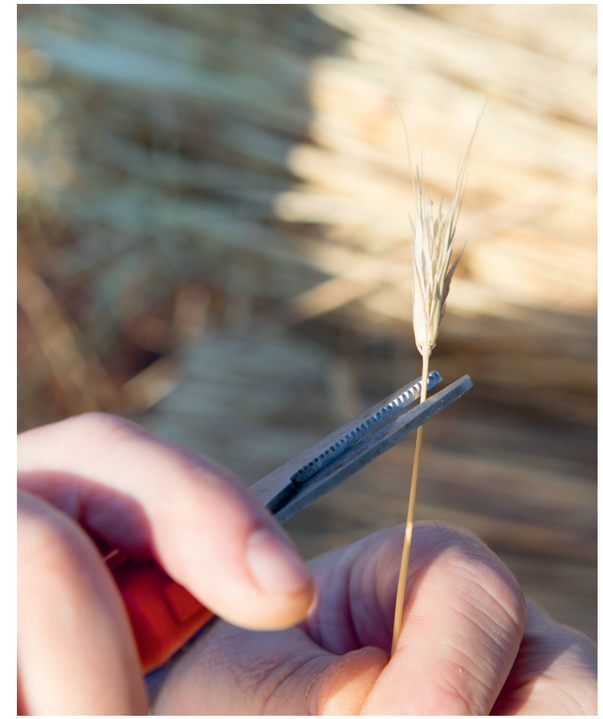

‘Bijen hebben bloemen nodig.
Zijn we dat soms vergeten?’

Zijn bijenvolken heeft hij ook meer op vriendelijkheid uitgekozen dan op honingproductie. ‘Kleine kinderen kunnen gewoon hun vinger in de honing steken en er gebeurt niks. Zelf leg ik zo mijn blote hand op een raam met bijen. Het bijzondere is dat ze mij zelfs herkennen als ik eraan kom. Bijen worden alleen agressief als er een voedseltekort is. Dat is bij mijn volken niet het geval. Ze zijn heel tevreden en zachtaardig. Rook gebruik ik alleen als het echt niet anders kan. Van rook worden ze agressief, dus ik vermijd het liever. Met wat water van een plantenspuit laat ik ze zachtjes weten dat ik in de kast kom.’

VERGETEN BEROEP

Het haast vergeten ambacht korfvlechten is onlosmakelijk verbonden met de imkerij. Rob kwam er mee in aanraking op een bijenmarkt in Uddel. ‘Daar zag ik een korfvlechter van een bijenvereniging aan het werk. Dat korfvlechten was toen nog een ver-van-mijn-bed-show. Dat gaat hem niet worden, dacht ik. Totdat ik mij enige tijd later met mijn bijenvolken aansloot bij de bijenvereniging in Nunspeet. Ik kwam diezelfde korfvlechter weer tegen en hij nodigde mij uit om mee te doen aan een cursus.’

Rob bleek het in de vingers te hebben en kreeg nog voordat hij klaar was met de cursus zijn eerste opdracht. ‘Ik ging als een trein: vlechten, vlechten, vlechten. Dit is wat ik kan, wist ik. Het is secuur werk en lijkt daarin enigszins op lassen. Je maakt van ruw materiaal iets moois. Het duurt ongeveer 12 uur voordat de korf klaar is.’

Inmiddels geeft hij cursussen door het hele land en zelfs in België. Hij raakte zo bedreven in het ambacht dat een restaurator van het Kunsthistorisch Museum in Wenen hem in de zomer van 2018 opdracht gaf om een replica van een bijenkorf te maken. Die korf is te zien op het schilderij *De imkers* van Pieter Bruegel. Het museum wilde de korf gebruiken in een “levend” schilderij.

Rob maakt zijn korven met de techniek en materialen zoals die 450 jaar geleden ook werden gebruikt. En dat was precies waar het museum naar op zoek was. ‘Het was een grote eer om dit te mogen doen,’ zegt Rob. ‘Op deze manier kon ik bovendien dit mooie oude ambacht én de bijen onder de aandacht brengen.’

Rob verkoopt zijn gevlochten bijenkorven tegen kostprijs, zodat mensen ze in hun tuin of buurt kunnen neerzetten. Daarmee bieden ze bijen een veilig onderkomen. ‘Als er geen zwerm in komt, kan ik voor een volk zorgen. Instanties bellen me regelmatig om een zwerm bijen te vangen en die kan ik dan onderbrengen in de korf.’

Hoewel Rob eindeloos en bevlogen kan praten over zijn missie, dwingt het korfvlechten hem vanzelf tot zwijgen. Kalm en onverstoorbaar herhaalt hij zijn handelingen. ‘Dit is een tijdloze bezigheid. Soms weet ik niet hoe lang ik bezig ben en vergeet ik volledig de tijd. Ik ben met mijn gedachten bij de korf en nergens anders. Dat kan ik iedereen aanraden.’

HISTORIE

Ook vroeger was het nut van honingbijen bekend. Vanaf de Middeleeuwen begonnen de bijenkorven hun intrede te doen in Europa. Dankzij Karel de Grote (756-814) bloeide de bijenteelt op. Onder hem hielden alle boeren bijen. Hij maakte wetten om de bijen te beschermen en richtte verschillende modelbijenstanden in. Boeren werden verplicht om bijen te houden en geestelijken eisten honingaccijns. Twee korven waren destijds evenveel waard als een goede melkkoe. Rond 1550 was deze bloeiperiode voorbij.

BIJENSTAND

De Nederlandse lijst met bijen en hommels telt 380 soorten. Bij 75 soorten is een sterke daling te zien. Het gaat om een afname van 50 tot 75 procent. 46 soorten zijn geheel verdwenen.

Bij 112 soorten is sprake van een gunstige trend: de aantallen zijn toegenomen tussen 2003 en 2018. De bijen- en hommelsoorten die in aantal toenemen, hebben vaker een groot verspreidingsgebied binnen Nederland en vliegen op zeer veelvoorkomende bloemen.